

USNESENÍ

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Jana Jursíka a soudkyně JUDr. Ivety Jiríkové a Mgr. Ing. Martiny Lacinové ve věci

žalobce: [redacted] narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátkou JUDr. Michaelou Šubrtovou
sídlem Dlouhá 705/16, 110 00 Praha 1 - Staré Město

proti

žalovanému: **AS ZIZLAVSKY v. o. s.**, IČO 28490738
sídlem Široká 36/5, 110 00 Praha 1
insolvenční správce dlužníka ALDAST, spol. s r.o., IČO 45023140
sídlem 5. května 148, 386 01 Strakonice

za účasti vedlejšího
účastníka na straně
žalovaného:

Generali Česká pojišťovna a. s., IČO 45272956
sídlem Spálená 75/16, 110 00 Praha 1
zastoupený advokátem JUDr. Martinem Mikyskou
sídlem Malá Skála 397, 468 22 Malá Skála

o náhradu škody na zdraví, o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu ve Strakonících ze dne 6. 12. 2022, č. j. 6 C 313/2017-532,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku v odstavci II. **mění** tak, že žalovaný a vedlejší účastník na straně žalované jsou povinni zaplatit společně a nerozdílně žalobci na náhradě nákladů dosavadního řízení částku 99 883,80 Kč k rukám právní zástupkyně žalobce do tří dnů od právní moci tohoto usnesení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Okresní soud napadeným rozsudkem zcela vyhověl žalobě a uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci 462 718 Kč s příslušenstvím (výrok I.), o nákladech řízení ve vztahu mezi účastníky rozhodl tak, že žalovaný a vedlejší účastník na straně žalované jsou povinni zaplatit žalobci společně a nerozdílně 109 303,90 Kč (výrok II.), dále uložil žalovanému a vedlejšímu účastníku na straně žalované uhradit náklady placené státem ve výši 39 817,40 Kč (výrok III.), nakonec uložil žalovanému povinnost zaplatit soudní poplatek z žaloby ve výši 4 628 Kč (výrok IV.). Okresní soud takto rozhodl o nároku žalobce na zaplacení přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu spočívající ve ztížení společenského uplatnění žalobce v důsledku pracovního úrazu ze dne 4. 8. 2014 (dopravní nehoda při pracovní cestě). Žalobce v tomto řízení od počátku požadoval tento nárok přiznat nikoliv ve výši, jak vyplývá z pracovněprávních předpisů (bodové ohodnocení),

ale požadoval přiznat zadostiučinění ve stejné výši, jak by bylo určeno podle předpisů občanskoprávních (metodika Nejvyššího soudu k odškodnění nároků na bolestném a ztížení společenského uplatnění podle občanského zákoníku). Obecné soudy všech tří stupňů uplatněný nárok přiznaly pouze ve výši, jak vyplýval z pracovněprávních předpisů. Žalobce následně uspěl s ústavní stížností, když Ústavní soud zrušil rozhodnutí obecných soudů nálezem sp. zn. II. ÚS 2925/20 (v podrobnostech viz odůvodnění tohoto nálezu). V následném řízení před soudem prvního stupně tento plně respektoval a vycházel z vysloveného právního názoru Ústavního soudu a přiznal žalobci uplatněný nárok navýšený tak, aby odpovídal výši podle metodiky Nejvyššího soudu pro vztahy občanskoprávní. Při rozhodování o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky poukázal na dosavadní vývoj judikatury ohledně tarifní hodnoty při stanovení výše náhrady nákladů řízení ve sporech, jejichž předmětem je peněžitá náhrada za nemajetkovou újmu. V odůvodnění vyjmenoval rozhodnutí Nejvyššího soudu (vesměs senátu 25 Cdo), který sjednotil dosud nejednotné rozhodování v této otázce tak, že tarifní hodnota činí podle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb. částku 50 000 Kč, když tento závěr vztáhl jak na uplatňování nároků na náhradu za zásah do práva na soukromý a rodinný život způsobený usmrcením osoby blízké ve smyslu § 2959 o.z., tak výslovně i na nároky na náhradu nemajetkové újmy při ublížení na zdraví podle § 2958 o.z. (tedy i bolestné a ztížení společenského uplatnění), obdobně jako při uplatňování nároku na náhradu za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (starší judikatura senátu 30 Cdo). Okresní soud tedy stanovil sazbu za 1 úkon právní služby ve výši 3 100 Kč, přiznal žalobci náhradu za 20 úkonů právní služby (konkrétní uvedení úkonů viz odst. 35 odůvodnění napadeného rozsudku), dále 20 paušálních náhrad hotových výdajů advokáta po 300 Kč. Okresní soud nepřiznal náhradu za písemné vyjádření právní zástupkyně žalobce ze dne 14. 8. 2018 s odůvodněním, že žalobce nebyl soudem vyzván k tomuto vyjádření, dále nepřiznal náhradu za písemné podání obsahující námitku podjatosti soudního znalce (okresní soud nesprávně uvádí datum 14. 8. 2018, správně jde o podání ze dne 14. 3. 2022). Dále přiznal doložené cestovné, včetně náhrady za ztrátu času stráveného těmito cestami a navýšení o DPH. Při stanovení náhrady nákladů zahrnul všechny úkony provedené v tomto řízení včetně úkonů před Ústavním soudem. Náhradu nákladů stanovil částku 109 303,90 Kč a vzhledem k úplnému úspěchu žalobce mu přiznal náhradu v této plné výši a uložil ji zaplatit jak žalovanému, tak vedlejšímu účastníku na straně žalované, kteří mají v tomto řízení postavení nerozlučných společníků.

2. Proti tomuto rozsudku, a to pouze proti výroku II. o náhradě nákladů řízení mezi účastníky, podal odvolání žalobce, nesouhlasí s určením výše náhrady nákladů, podle jeho názoru nelze vycházet při stanovení sazby z tarifní hodnoty podle § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ale odvozovat tarifní hodnotu od výše požadovaného finančního plnění v tomto řízení, tedy podle § 7 a § 8 téže vyhlášky. Žalobce navrhuje, aby odvolací soud změnil napadený výrok II. tak, že přizná žalobci jím požadovanou výši náhrady nákladů podle správné tarifní výše. Žalobce argumentuje, že v tomto řízení bylo porušení jeho práva na spravedlivý proces a byl znevýhodněn bezprecedentní změnou judikatury Nejvyššího soudu ohledně tarifní hodnoty tohoto sporu, což ve svém důsledku brání žalobci v přístupu k soudu. Podle názoru žalobce si nelze představit, že by byl schopen jako slabší strana v tomto sporu řádně hájit svá práva v situaci, kdy jeho právní zástupce obdrží za 1 úkon právní služby částku 3 100 Kč bez DPH. Odvolatel zejména akcentuje, že obecné soudy v tomto řízení před podanou ústavní stížností rozhodovali odlišně o náhradě nákladů řízení, tedy tarifní hodnoty stanovili podle výše uplatněného nároku, tedy tak, jak žalobce stále považuje za správné. Již při tomto předchozím rozhodování byla převážná část nyní citované judikatury Nejvyššího soudu již známa, přesto nebyla tehdy uplatněna. Žalobce považuje za podezřelé, že Nejvyšší soud, konkrétně senát 25 Cdo, v jiném řízení o obdobném nároku „o své vlastní vůli iniciativně snížil přiznané náklady právního zastoupení“, a to právě s odkazem na stejnou judikaturu jako okresní soud v nynějším rozhodnutí. Postupoval takto v neprospěch poškozeného. V kontrastu s tímto postupem poukazuje žalobce na to, že Nejvyšší soud při rozhodování v této věci nepostupoval stejně, tedy iniciativně nezměnil přiznanou výši náhrady nákladů řízení před soudem prvního

a druhého stupně. Takový postup považuje žalobce za nerovné zacházení, důkaz toho, že rozhodování Nejvyššího soudu v těchto otázkách vychází vstřícně pojištěným nikoliv poškozeným. V této souvislosti dále poukazuje na to, že úprava advokátního tarifu je 17 let bez zásadních změn a změna rozhodovací praxe Nejvyššího soudu nastane (podle názoru odvolatele podezřele) bezprostředně poté, co nabude účinnosti nový občanský zákoník, tedy nová právní úprava, podle níž se začnou vyplácet vyšší částky poškozeným. Následně odvolatel podrobně vysvětluje, proč na tento typ řízení nelze aplikovat ustanovení § 9 odst. 1 advokátního tarifu, když v případě tohoto typu sporu lze určit hodnotu souzeného práva. Nejde ani o situaci, kdy by oceněného takového práva znamenalo vznik nepoměrných obtíží. Odvolatel závěrem argumentuje, že prosazení kritizovaných závěrů Nejvyššího soudu ohledně výpočtu tarifní hodnoty těchto sporů by mohlo do budoucna znamenat, že právo poškozených na pomoc advokáta v těchto sporech bude pouhou deklarací bez reálné možnosti jejího využití. Nelze si totiž představit, že advokát bude adekvátním způsobem hájit práva poškozených v situaci, kdy mu bude náležet za 1 úkon právní služby částka 3 100 Kč. Dále poukazuje na to, že pro účely výpočtu soudního poplatku se předmět řízení v tomto sporu za penězi ocenitelný považuje.

3. Žalovaný ani vedlejší účastník na straně žalovaného se k odvolání žalobce nevyjádřili.
4. Krajský soud v Českých Budějovicích jako soud odvolací po zjištění, že odvolání žalobce bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou a je přípustné, přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu, ve kterém byl odvoláním napaden (výrok II.), podle § 212 a § 212a o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné. Odvolací soud rozhodoval bez nařízení odvolacího jednání podle § 214 odst. 2 písm. e) o. s. ř.
5. Podle § 142 odst. 1 o. s. ř. účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přiznává soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.
6. Podle § 8 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb. advokátní tarif, není-li stanoveno jinak, považuje se za tarifní hodnotu výše peněžitého plnění nebo cena věci, anebo práva v době započetí úkonů právní služby, již se právní služba týká; za cenu práva se považuje jak hodnota pohledávky, tak i dluhu. Při určení tarifní hodnoty se nepřihlíží k příslušenství, ledaže by bylo požadováno jako samostatný nárok.
7. Podle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, částka 50 000 Kč se považuje za tarifní hodnotu ve věcech osobnostních práv, ochrany proti uveřejňování informací, které jsou zneužitím svobody projevu, slova a tisku podle právních předpisů o hromadných informačních prostředcích, a ve věcech vyplývajících z uplatňování práv a povinností podle právní předpisů o ochraně osobních údajů nebo podle právních předpisů o ochraně průmyslového a jiného duševního vlastnictví, s návrhem na náhradu nemajetkové újmy.
8. Odvolací soud se plně ztotožňuje se závěrem okresního soudu, že při stanovení výše sazby za úkon právní služby v tomto řízení třeba postupovat podle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu. Odvolací soud má pouze odlišný názor na konkrétní výši náhrady nákladů řízení.
9. Okresní soud v otázce výše tarifní hodnoty při stanovení sazby náhrady za úkon právní služby v tomto typu řízení vycházel z konstantní soudní judikatury vyšších soudů, jak se tato ustavila v posledních letech. Předtím nebyl postup soudů při stanovení tarifní hodnoty ve sporech o náhradu nemajetkové újmy jednotný, jeden přístup byl takový, který prosazuje žalobce, tedy stanovení tarifní hodnoty podle výše žalované částky podle § 8 advokátního tarifu, druhý směr, který se posléze prosadil, reflektoval povahu řízení o peněžitých náhradách za újmu na přirozených právech člověka a akcentoval, že v době započetí úkonu právní služby nelze určit s jistotou výši plnění, neboť její určení závisí na posouzení soudu podle mnoha kritérií. Sjednocující judikaturou Nejvyššího soudu, publikovanou zejména po roce 2019, došlo ke sjednocení rozhodovací praxe v této otázce tak, že v případě řízení, jejichž předmětem je peněžitá náhrada za nemajetkovou újmu,

činí tarifní hodnota 50 000 Kč podle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu. Je tomu tak v případě nároků na náhradu nemajetkové újmy způsobené nesprávným úředním postupem či nezákonným rozhodnutím, dále nároků za zásah do práva na soukromý a rodinný život způsobený usmrcením osoby blízké podle § 2959 o. z., též u dalších nemajetkových nároků podle § 2958 o. z., tedy konkrétně i u bolestného a náhrady za ztížení společenského uplatnění (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 25 Cdo 3771/2020 publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí pod R 12/2022). Toto posledně uvedené rozhodnutí je podstatné pro tento spor, jehož předmětem je obdobný nárok, tedy náhrada nemajetkové újmy za ztížení společenského uplatnění, byť jde o nárok posuzovaný jen podle pracovněprávních předpisů. Podle názoru odvolacího soudu však není žádného důvodu rozhodovat odlišně u stejného typu uplatněného nároku pouze proto, že podléhá režimu pracovního práva, oproti režimu práva občanského. Odvolací soud se plně ztotožňuje s argumentací Nejvyššího soudu v posledně jmenovaném i v přecházejících rozhodnutích, když považuje za nezbytné, aby byla sjednocena rozhodovací praxe ohledně stanovení tarifní hodnoty u nároku na peněžitou náhradu za nemajetkovou újmu. Správnost závěrů Nejvyššího soudu vyslovená mimo jiné v rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 3771/2020 byla opakovaně předmětem přezkumu Ústavního soudu a plně v nich obstála (viz rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2217/21, IV. ÚS 203/22 a IV. ÚS 1898/22). Ústavní soud se v prvně uvedeném rozhodnutí věnoval i otázce negativního dopadu při změně (sjednocení) judikatury na jednu stranu sporu, k níž došlo v průběhu soudního řízení, kterou neshledal protiústavní. Skutečnost, že soud prvního stupně i odvolací soud v průběhu tohoto řízení v minulosti rozhodoval o náhradě nákladů řízení odlišně (v době, kdy ještě nedošlo k úplnému sjednocení judikaturní praxe v otázce výše tarifní hodnoty), nemůže znamenat podle názoru odvolacího soudu důvod rozhodovat nyní v jasném rozporu se sjednocenou judikaturou. Legitimní očekávání účastníka řízení ohledně rozhodování o náhradě nákladů řízení, musí spočívat v tom, že tato otázka bude posouzena věcně správně a jednotně, tedy v souladu se sjednocenou judikaturou (odvolací soud v této otázce odkazuje na akcentaci zásady předvídatelnosti a konzistentnosti rozhodovací praxe o náhradě nákladů řízení, jak ji zmiňuje Ústavní soud ve svém rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 3277/18 při rozhodování o otázce náhrady nákladů řízení u peněžitých náhrad za nemajetkovou újmu).

10. Odvolací soud musí rozhodně odmítnout domněnky odvolatele o údajné zaujatosti obecných soudů, zejména Nejvyššího soudu, vůči poškozeným a zvýhodňování pojišťoven, jak je prezentuje žalobce ve svém odvolání. Předně není pravdivé tvrzení odvolatele týkající se rozhodnutí Nejvyššího soudu v jiné věci (sp. zn. 25 Cdo 2248/2020), kde měl nejvyšší soud „o své vlastní vůli iniciativně snížit přiznané náklady právního zastoupení, a to právě s odkazem na svou judikaturu“. Z uvedeného rozhodnutí vyplývá, že Nejvyšší soud v této věci přistoupil ke změně dovoláním napadeného rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé, byl proto podle procesní předpisů povinen nově rozhodnout o náhradě nákladů celého dosavadního řízení. Nešlo tedy o svévolnou či arbitrární ingerenci Nejvyššího soudu do rozhodování o náhradě nákladů řízení, naopak tak bylo činěno z úřední povinnosti a rozhodováno konzistentně podle své vlastní judikatury týkající se otázky tarifní hodnoty. Na položenou otázku odvolatelem, proč tak nebylo činěno v případě rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci této, je zřejmá odpověď, když Nejvyšší soud v usnesení č. j. 21 Cdo 2325/2020-267 dovolání odmítl a rozhodoval pouze o nákladech dovolacího řízení, a to tak, že žádnému z účastníků nepřiznal právo na jejich náhradu, tedy vůbec neaplikoval a neřešil otázku výše tarifní hodnoty tohoto sporu.
11. Dále lze racionálně odpovědět i na další argument odvolatele, že ke změně přístupu v otázce tarifní hodnoty mělo dojít nedlouho po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, který začal přiznávat poškozeným vyšší náhrady. Jednak toto tvrzení je hrubě nepřesné, neboť nový občanský zákoník nabyl účinnosti 1. 1. 2014 a žalobcem kritizovaná judikatura začala být přijímána až po toce 2019. Změna náhledu na posuzování otázky tarifní hodnoty u sporů na peněžitou náhradu za nemajetkovou újmu patrně skutečně souvisí s přijetím nového občanského zákoníku, konkrétně s pozměněnou koncepcí nároků na náhradu újmy, která zavedla dvě základní kategorie újmy, a to

majetkovou újmu (škoda v užším smyslu) a nemajetkovou újmu.

12. Za zcela nadbytečnou a mýjející podstatu řešené právní otázky nutno označit polemiku a vyvracení teze, že v případě tohoto soudního sporu lze hodnotu uplatněného práva vyjádřit v penězích nebo ji zjistit jen s nepoměrnými obtížemi, jak stanoví § 9 odst. 1 advokátního tarifu. Právní zástupkyně žalobce zjevně přehlédla, že nikdo (ani obecné soudy v tomto řízení, ani Nejvyšší soud v žalobcem kritizované judikatuře), neaplikuje tyto závěry a ani ustanovení § 9 odst. 1 advokátního tarifu a nestanoví podle tohoto ustanovení tarifní hodnotu (v případě aplikace § 9 odst. 1 by tarifní hodnota činila 10 000 Kč). Soudy podle zmiňované judikatury stanoví tarifní hodnotu vyšší (50 000 Kč), a to podle odlišného ustanovení (§ 9 odst. 4 písm. a). Právní zástupkyně žalobce tedy v převážné části svého odvolání polemizuje se závěry, které nikdo v daném případě je neaplikuje. Žalobcem kritizovaná judikatura netvrdí ani neuzavírá, že v případě peněžitých náhrad za nemajetkovou újmu nelze stanovit hodnotu uplatněného práva, ani netvrdí, že je lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi, poukazuje na to, že poškozený před zahájením sporu objektivně nemůže stanovit či odhadnout odpovídající výši uplatněného nároku. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně se s argumentací uvedenou v judikatuře Nejvyššího soudu plně ztotožňuje. K této otázce odvolací soud ještě dodává, že výše požadovaného peněžitého plnění za nemajetkovou újmu není v přímé úměře se složitostí a náročností právního zastupování v tomto typu sporu a rozhodně neplatí, že náročnost právního zastupování v řízení o peněžitou náhradu za nemajetkovou újmu požadovanou ve výši 100 000 Kč je řádově nižší než v případě, kde je požadována částka např. 100 000 000 Kč.
13. Odvolací soud se také nemůže totožnit s argumentací odvolatele, že výše tarifní hodnoty přímo souvisí s otázkou přístupu poškozených k soudní ochraně. V České republice existuje propracovaný systém zajišťující, že každý má přístup k soudní ochraně i v situaci, kdy si nemůže dovolit hradit náklady za právního zástupce, neboť v odůvodněných případech je takovému účastníku zástupce z řad advokátů ustanoven a náklady na takové zastupování nese stát. V takové situaci má poškozený zajištěnu právní ochranu i přístup ke spravedlnosti bez ohledu na to, jak bude následně odměna ustanoveného advokáta účtována a přiznána. Nelze akceptovat myšlenku prezentovanou (implicitně) právní zástupkyní žalobce, že advokát řádně zastupuje svého klienta pouze v těch řízeních, ve kterých považuje sazbu své odměny za dostatečnou. Jak právní předpisy, tak profesní etické normy, a soud doufá, že i osobní profesní etika většiny advokátů, ukládá advokátům řádně hájit zájmy svých klientů bez ohledu na výši tarifní hodnoty.
14. Odvolací soud však nemůže považovat za správné vyčíslení výše náhrady nákladů řízení žalobce z následujících důvodů. Odvolací soud zde upozorňuje na povahu rozhodování o náhradě nákladů řízení *ex officio*, kde se neuplatní zásada zákazu *reformatio in peius*. Žalobce zahrnul do svého vyúčtování a okresní soud přiznal žalobci v rámci náhrady nákladů tohoto řízení i úkony související se zastupováním žalobce jeho právní zástupkyní v řízení před Ústavním soudem. Takto však postupovat nelze. Řízení před Ústavním soudem není součástí řízení před obecnými soudy, a obecné soudy vůbec nemohou rozhodovat o nákladech řízení vzniklých v souvislosti s řízením před Ústavním soudem (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. Cpjn 31/2014, konkrétně odstavce 17. odůvodnění). Jinými slovy přiznat účastníku náhradu za náklady vynaložené v řízení před Ústavním soudem může výhradně Ústavní soud svým rozhodnutím. Pokud tak neučiní, o takových nákladech nemohou obecné soudy rozhodovat bez ohledu na to, zda je považují za účelné či nikoliv. Odvolací soud proto musí redukovat přiznanou náhradu nákladů řízení o dva úkony právní služby za sepsání Ústavní stížnosti a účast právní zástupkyně žalobce při vyhlášení rozhodnutí Ústavním soudem, dále o s tím související dvě paušální náhrady hotových advokátů a cestovné s tímto související. Odvolací soud naopak přiznává žalobci náhradu za úkon spočívající v písemném podání právní zástupkyně žalobce ze dne 14. 8. 2018, když šlo o vyjádření ve věci samé a skutečnost, pro kterou okresní soud tento úkon neuznal (vyjádření nebylo činěno na vyzvu soudu), odvolací soud nepovažuje za rozhodující. Straně žalující proto přísluší náhrada nákladů za právní zastoupení v rozsahu 19 úkonů po 3 100 Kč ve výši 58 900 Kč. Dále přísluší 18 paušálních náhrad hotových výdajů advokáta po 300 Kč (v případě „dvojitého“ úkonu spočívajícím v účasti u

soudního jednání přesahujícího 2 hodiny přísluší pouze jediná paušální náhrada hotových výdajů). Další položkou je cestovné ve výši 12 648,60 Kč (cestovné vyčíslené okresním soudem snižené o cestovné k Ústavnímu soudu), dále náhrada za ztrátu času ve výši 5 600 Kč a 21 % DPH. Odvolací soud proto podle § 220 o.s.ř. změnil výši přiznané náhrady nákladů řízení na správnou výši.

15. O nákladech odvolacího řízení soud rozhodoval podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. podle kritéria úspěchu v odvolacím řízení, které svědčí straně žalované. Žalovanému ani vedlejšímu účastníku na straně žalované však v odvolacím řízení žádné náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.).

České Budějovice 24. února 2023

Mgr. Jan Jursík v. r.
předseda senátu